

ISBN: 978-616-95136-0-5

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการเครือข่ายพัฒนาชุมชน ก่อตั้งและสังคมระดับชาติ
(CSD สัมพันธ์)

ครั้งที่
24

พทุฒนธรรม

เพื่อการพัฒนอย่งยสร้งสรธและย่งยบ

ระหว่งวันที่ 27 - 30 มกราคม 2569

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ศูนย์การศึกษานพรว)

ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหว็ดอุดรธานี

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการเครือข่ายการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ
(CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ 24

บทวิวัฒนาการ เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

ระหว่างวันที่ 27 – 30 มกราคม 2569
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ศูนย์การศึกษาสามพร้าว)
ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

จัดโดย
สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.)
ร่วมกับ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สารบัญ

หน้า

- แนวทางการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากขยะ ของศูนย์พัฒนาพิภพภาพด้านสิ่งแวดล้อม
ชุมชนกิ่งแก้ว จังหวัดภูเก็ต 583
กฤต เกษตรวัฒนผล/ นภิสดา ดวงใส/ อธิธา จิวโร้/ ชุติมา บำรุง/ กานติมา เกาเหลม/ เกวณีน สุดรัมย์/
มาธิชา เวลาดี
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แพควมต่อ ตำบลคลองเขม้ อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ... 595
สุนันธา คันธานนท์/ กฤษณู แฉิมยิ่ง/ วีรพงษ์ อนุรักษ์/ วรพล ทองทิพย์/ จิตชนก เมืองชูชื่น/
ธิดาภรณ์ สุชาติเศษ/ รุ่งทิพย์ แซ่ตั้ง/ สุพิศรา ศรีเพชร
- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประดก
บ้านสิทธิอนโต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต 608
วาสนา ศรีนวลโย/ ราชนล ปัญญาบุญ/ สุภาวรี เครือแบบ/ ธวัชชัย สงคำ/ นภัทพงษ์ ทองแก้ว/
นันทิกานต์ มีวรณ์/ ปัญญาศร ศรภักดิ์/ อภิสดา อีสุนทร
- การอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองบ้านหนองแสง ตำบลนาทะเล อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง 622
กฤต เกษตรวัฒนผล/ ชวีญเนตร ชูละนิม/ ธนาภา คำรงค์/ เมธาสิทธิ์ พงศหลา/ ศศิวิมล นวลแก้ว
- ความเข้มแข็งด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านตะโลละไต้และบ้านดุงงูฎู
ตำบลสะละ อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา 635
บุรุษชาติา เบญจคองเคาะ/ มูฮำหมัดฟาซัน สาม๊ะ/ มาลีคีย์ โปะสุรี/ ฮีรฟาน เจ๊ะมะสะแล/
มูฮำหมัดโมฆาน ดูโ๊ะ/ หุรงกอน เจ๊ะสุรี/ ไพรุส เปลล/ วิภูวดีล สาเลง
- แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะและของเสียชุมชนในตำบลลำใหม่ อำเภอเมืองยะลา
จังหวัดยะลา 645
นิการิมะห์ นิโป/ อานิลา ฮีซอฆอล/ อานิลา อะโปสุรี/ นักรีย์ ฮีล/ ศิริพงษ์ หวังกฤษคำ/ สิทธิพันธ์ คำศรี
- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในจังหวัดเพชรบุรี 657
ประพันธ์พร ช่วยเพชร/ ธิญชิตา ไก่จิว/ ธฤต ทองแท้/ กุซนัต ปากจัน/ พิพธัวรรณ จูริวิชนิกร
- การเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมทศวรรษครบเพื่อการพัฒนาชุมชนในกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน 668
ปวีณ์วีช ศรีสมยศ/ จิรัญญา มณีรัตน์/ ธิญญรัตน์ รุ่งสว่าง/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์
- กระบวนทัศน์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 677
เบญญาภา จินดาพันธ์/ มินตรา ประดิศใหญ่ลย์/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์
- กระบวนทัศน์การส่งเสริมสมรรถนะด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครผ่านนวัตกรรมการ
การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 691
พิชญ์สินี ไชยรักษ์/ พัญญา หรับจันทร์/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์
- แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านละครเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันในสังคม
ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 704
พรตณีย์ แซ่จัน/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์
- กระบวนทัศน์การสื่อสารดิจิทัลกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร 716
ณัฐกรณ์ พลนภากร/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์
- การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุในเมือง..... 727
ชนนิกานต์ กองณัฒิ/ อภิสดา กุมิประชา/ ประจวบ ทองศรี/ กัมปนาท บริบูรณ์

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังตะลุงประดก
บ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
Promoting Public Participation in the Preservation of the Nang Talung Shadow
Puppet Wisdom of Ban Lipon Tai, Si Sunthon Subdistrict,
Thalang District, Phuket Province

วาสนา ศรีมวไล^{1*}, ราเชด ปิฎฎาบุญ², นุชาวี ศรีเวณ³, ชวิชัย สด้า⁴, นันทพงษ์ ทองแก้ว⁵,
นันทิกานต์ ธิวี่ยน⁶, ปุญญา ศรเก็ย⁷ และ อภิสดา ยี่สุนทร⁸

Wasana Srinualai^{1*}, Rachroat Panyaboon², Yatawee Kruebaen³, Thawatchal Songdam⁵,
Nattapong Thongkaew⁶, Nanthikan Phiwon⁷, Punnisa Sonklang⁸ and Apatsada Yisunsong⁸

¹⁻²อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{1,2}Lecturer, Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

³⁻⁶นักศึกษ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{3,4}Student, Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

*Corresponding author, e-mail: wasanas@pkr.ac.th

Received: 12 Dec. 2025;
Revised: 29 Dec. 2025;
Accepted: 30 Dec. 2025;
Published: 27 Feb. 2026;

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังตะลุงประดกบ้านลิพอนใต้ และ 2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังตะลุงประดกบ้านลิพอนใต้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถาม และ 2. แนวทางการสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคิดหลักคือ การมีส่วนร่วม ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังตะลุงประดกบ้านลิพอนใต้ ในภาพรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย (1.95) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า ด้านการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ย (1.96) อยู่ในระดับน้อย รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ด้านการวางแผนร่วมกันและด้านการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย (1.94) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ สำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังตะลุงประดกบ้านลิพอนใต้ คือ 1. ด้านการรับรู้ ควรเผยแพร่ข้อมูลหนังตะลุงผ่านสื่อชุมชนและการนำเสนอรูปแบบที่เห็นจริง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายขึ้น 2. ด้านระดับการร่วมคิด ควรเปิดเวทีให้คนทุกวัยแสดงความคิดเห็น และผลงานภูมิปัญญาผู้สูงอายุกับแนวคิดของคนรุ่นใหม่อย่างเหมาะสม 3. ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน และการประสานกับหน่วยงานท้องถิ่น จะช่วยให้กิจกรรมดำเนินต่อเนื่องและมีความยั่งยืน และ 4. ด้านระดับการปฏิบัติการ ควรส่งเสริมให้ประชาชนลงมือปฏิบัติจริง โดยเด็กและเยาวชนเข้าร่วมเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติหนังตะลุง ร่วมกิจกรรมในชุมชน ทริคแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม , การอนุรักษ์ , หนังตะลุงประดก , บ้านลิพอนใต้

Abstract

The objectives of this research were: (1) to examine the level of public participation in the preservation of *Nang Talung Protok* folk wisdom in Ban Lipon Tai, and (2) to explore ways to enhance such public participation. The study employed both quantitative and qualitative research approaches. The research instruments consisted of (1) a questionnaire and (2) an interview guideline, based on the central concept of participation. The findings revealed that the overall level of public participation in preserving the *Nang Talung Protok* folk wisdom of Ban Lipon Tai was low, with an average score of 1.95. When considering each aspect, the level of joint thinking had an average of 1.96, also at a low level. This was followed by the aspects of information awareness, joint planning, and collective action, each with an average score of 1.94, likewise at a low level. Recommendations for enhancing public participation in preserving *Nang Talung Protok* are as follows: **Information Awareness:** Information about *Nang Talung* should be disseminated through community media and presented in realistic and accessible formats to increase public understanding. **Joint Thinking:** A platform should be provided for people of all ages to express their opinions, integrating the wisdom of elders with the perspectives of younger generations appropriately. **Joint Planning:** Opportunities should be created for all community groups to participate in planning, and coordination with local agencies should be strengthened to ensure continuity and sustainability of related activities. **Collective Action:** Community members should be encouraged to engage in hands-on activities, with responsibilities allocated according to the suitability of each age group.

Keywords: Participation, Conservation, Nang Talung Protok, Ban Lipon Tai

บทนำ

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผ่านพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งเสริมพลังคนทุกวัยให้ร่วมถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม และทุนทางสังคมที่มีคุณค่าเพื่อยกระดับศักยภาพชุมชน สร้างรากฐานการพึ่งพาตนเองอย่างมั่นคง สอดคล้องกับแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งขยายพลังเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการดึงทุกภาคส่วน เอกชน ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น เข้ามาร่วมขับเคลื่อน สร้างความเข้มแข็งให้พื้นที่ระดับชุมชนเสริมกลไกการจัดการทุน การเงิน และการระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนสามารถริเริ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างค่องตัวและยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ พื้นฟู และสร้างฐานทรัพยากรใหม่ พร้อมส่งเสริมรายได้ชุมชนจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเพื่อให้คนในท้องถิ่นรักถิ่นฐาน ภาคภูมิใจ และรักษาทางเหนือของตนเอง โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เน้นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้ทุกภาคส่วนร่วมปกป้อง ฟื้นฟูวัฒนธรรม และรับมือการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมถึงเป็นส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการยกระดับให้เป็น “พลังของสังคม” เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาต่อยอดสู่รุ่นหลังได้รับทราบสนับสนุนให้ทำงานตามศักยภาพ และมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ทักษะดิจิทัลธุรกิจ และการพัฒนาตนเอง เพื่อเสริมบทบาทในชุมชนยุคใหม่ นอกจากนี้ยังเน้นการใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญการฟื้นฟู ถ่ายทอด และต่อยอดองค์ความรู้ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเห็นคุณค่าและร่วมรักษามรดกชุมชน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2566-2570) ดังกล่าวนี้ “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาเสริมความรู้และพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม” เพื่อสร้างศักยภาพชุมชนอย่างรอบด้านและวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานทรัพยากร วัฒนธรรม และพลังประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญ

การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่น “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต เพิ่มการรับรู้ของคนไทยด้านทุนวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจต่อความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน โดยอาศัยการส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีและวัฒนธรรมประเพณีไทย “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่น ทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย มุ่งพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ทองเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เชิงสร้างสรรค์ ของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น วิถีการดำเนินชีวิต การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

จากการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลพระคณาภิณฑลได้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอฉวาง จังหวัดภูเก็ต โดยใช้เครื่องมือทางวิศวกรรม พบว่าอุปสรรคสำคัญในการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลพระคณาภิณฑลประกอบด้วยหลายด้าน โดยด้านบุคลากรเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากขาดผู้สืบทอดศิลปะการแสดง เยาวชนหันไปประกอบอาชีพสมัยใหม่ ส่งผลให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนและอิทธิพลของสื่อร่วมสมัย ทำให้ความนิยมในหนึ่งตระกูลพระคณาภิณฑลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังพบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ที่ขาดความเป็นระบบและความรู้ด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การลดลงของความต้องการทางสังคม และการขาดการสนับสนุนงบประมาณและช่องทางการตลาดจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลง จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า หนึ่งตระกูลพระคณาภิณฑลกำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการ

ลดบทบาทและการสูญหายในอนาคต ทั้งที่เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้ซึ่งสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาหัตถ์ศิลปะประเพณีให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ในการนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหัตถ์ศิลปะประเพณีของชุมชนบ้านลิพอนใต้ เพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับปัญหา บริบท และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหัตถ์ศิลปะประเพณีบ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหัตถ์ศิลปะประเพณีบ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหัตถ์ศิลปะประเพณีบ้านลิพอนใต้ คณะนักวิจัยทำการศึกษานวนคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแนวคิดการมีส่วนร่วม ซึ่งรวบรวมหลักคิดจากนักวิชาการดังนี้ (บุญญฤทธิ์ ระพันธ์ 2561) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือของบุคคล สมาคมหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งอาจมีความผูกพัน เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และผลประโยชน์ อันเป็นเหตุเร้าใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการ ประกอบด้วย 1. ด้านการคิดริเริ่ม 2. ด้านการวางแผน 3. ด้านการปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามและ 4. ด้านประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะใครควรทำและทำอย่างไร รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลที่เกิดขึ้นผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ อีกทั้ง (ไกรศร วินยะ และคณะ (2565) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง การพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา ผ่านกระบวนการที่สำคัญ คือ การสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง ในฐานะรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและตรวจสอบความโปร่งใสได้ผ่านกระบวนการ 1. การร่วมคิด 2. ร่วมรับรู้ 3. ร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอน 4. ร่วมตัดสินใจในการดำเนินการ 5. ร่วมติดตามประเมินผล 6. ร่วมรับผลประโยชน์

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะนักวิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1. ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล 2. ด้านระดับการร่วมคิด 3. ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน และ 4. ด้านระดับการปฏิบัติการ

กรอบคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ประชากร ประชากร คณะนักวิจัยทำการศึกษากับประชาชนในหมู่ที่ 5 บ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต รวมจำนวนประชากร 2,497 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คณะนักวิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครซีและมอร์แกน Krejcie and Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 331 คน แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะนักวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้นำและแกนนำชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน สมาชิกในศูนย์การเรียนรู้บ้านลิพอนใต้ 3 คน ประชาชนในชุมชนบ้านลิพอนใต้ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญา หนึ่งตระกูลประตักบ้านลิพอนใต้ คณะนักวิจัยสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยใช้แนวคิดหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ด้าน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประตักบ้านลิพอนใต้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประตัก บ้านลิพอนใต้ มีรายละเอียดต่อไปนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประตักบ้านลิพอนใต้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การรู้จักหนึ่งตระกูล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามแนวคิดหลักเรื่องการอนุรักษ์ ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล 2) ด้านระดับการร่วมคิด 3) ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน 4) ด้านระดับการปฏิบัติการ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ตสเกล ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

และได้กำหนดเกณฑ์คะแนนสำหรับแปลผลค่าเฉลี่ยและความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก
- 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) เครื่องมือสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูล ประตักบ้านลิพอนใต้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การรู้จักหนึ่งตระกูล และตอนที่ 2 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามแนวคิดหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ด้าน 1) ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล 2) ด้านระดับการร่วมคิด 3) ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน และ 4) ด้านระดับการปฏิบัติการ และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

4.1 เมื่อคณะนักวิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวคิดหลักเรื่องการมีส่วนร่วม 4 ด้าน แล้วนั้น คณะนักวิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับแก้ให้มีความสมบูรณ์ก่อนให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

4.2 คณะนักวิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ดร.กฤต เกษตรวิมลผล อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน 2) นายทนฤทธิ์ รุ่งเรือง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ที่ 5 บ้านลิพอนใต้ 3) นางอำพร ผลทรัพย์ ประธานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านลิพอนใต้ พิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เสร็จและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Concurrence ; IOC) สำหรับดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับประเด็นของเนื้อหา มีการกำหนดคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์ดังนี้ ข้อกำหนด IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความเที่ยงตรงใช้ได้, ข้อกำหนด IOC ตั้งแต่ 0.50 ต้องปรับปรุงค่าความเที่ยงตรงยังใช้ไม่ได้ จากนั้นนำผลคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้มาแต่ละข้อ นำคะแนนไปหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องดังนี้

0.05 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยผลการประเมินคำถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์และคณบดีวิจัยจึงนำข้อความไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. หลังจากนั้น คณบดีวิจัยได้นำเครื่องมือที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแล้ว ไปทดลองเก็บกับประชากรที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และพบว่าข้อความที่นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามถึงขาดความเข้าใจในข้อความที่เป็นเชิงวิชาการ คณบดีวิจัยจึงนำข้อความมาปรับให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายคือผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหลังจากปรับข้อความให้เข้าใจง่ายขึ้นตามภาษาถิ่นได้ คณบดีวิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวส่งให้กับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณบดีวิจัยดำเนินการขึ้นคอนดิงต่อไปนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยได้

5.1 คณบดีวิจัยได้มีการจัดทำหนังสือถึงผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งเดินทางไปพบเพื่อพูดคุยชี้แจงและทำความเข้าใจในการศึกษาวิจัยให้ผู้ผู้นำได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำวิจัยในครั้งนี้

5.2 ผู้นำในชุมชน ได้มีการสื่อสารไปยังประชาชนในหมู่บ้านถึงการเข้ามาทำวิจัยของคณบดีวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานไปยังบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่อื่นดีให้ข้อมูลในการทำวิจัย ได้มีความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

5.3 คณบดีวิจัยลงพื้นที่ไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยบางส่วนดำเนินการเก็บแบบออนไลน์และบางส่วนเก็บด้วยแบบสอบถามที่เป็นกระดาษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตามที่กำหนด

5.4 คณบดีวิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานไปยังบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อนัดแนะวันในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทั้งนี้คณบดีวิจัยทำการสัมภาษณ์จำนวนกว่า 7 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมทุกประเด็นในการตอบคำถามการวิจัยในวัตถุประสงค์ดังกล่าว

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณบดีวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประดักบ้านลิพอนใต้ คณบดีวิจัยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณและวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณบดีวิจัยนำข้อมูลที่ได้รับหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน มาถอดเทป ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่จำแนกประเภทข้อมูลทุกประเด็นแล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในคุณภาพหรือคุณสมบัติของข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปที่ได้จากการตีความ การตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญา หนึ่งตระกูลประดักบ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุนทร อำเภออลาง จังหวัดภูเก็ต สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การรู้จักหนึ่งตระกูล ประดักดังนี้

ตัวแปรด้านเพศ ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 เพศชาย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34 ไม่ระบุ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวแปรด้านอายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 อายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 อายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.4 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4

ตัวแปรด้านการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับมัธยม/เทียบเท่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ระดับประถมศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวแปรด้านอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 อาชีพรับจ้าง จำนวน 48 คิดเป็นร้อยละ 19.2 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 อาชีพพนักงานโรงแรม/บริษัท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 อาชีพเกษตรกร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 อาชีพประมง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตัวแปรด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า 4-6 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 10 ปีขึ้นไป จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 7-9 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 1-3 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12

ตัวแปรด้านการศึกษาถึงระดับสูง ผลการศึกษาพบว่า รู้จักหนังสือสูง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 การไม่รู้จักหนังสือสูง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยภาพรวมรายด้านระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังสือสูงประเภทบ้านลิพอนใต้ ตำบลศรีสุทธร อำเภอกลาง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ด้านระดับการร่วมคิด ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน และ ด้านระดับการปฏิบัติการ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังสือสูงประเภทบ้านลิพอนใต้	\bar{X}	SD.	ความหมาย
ด้านระดับการร่วมคิด	1.96	0.03	น้อย
ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล	1.94	1.02	น้อย
ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน	1.94	0.04	น้อย
ด้านระดับการปฏิบัติการ	1.94	0.04	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	1.95	0.49	น้อย

ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนังสือสูงประเภทบ้านลิพอนใต้ ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.95) หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านระดับการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.96) อยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) อยู่ในระดับน้อย ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) อยู่ในระดับน้อย และด้านระดับการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำเสนอรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านระดับการร่วมคิด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.96) หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการเปิดเวทีหรือการประชุมให้ชาวบ้าน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนังสือสูงประเภทมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.99) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อความรู้สึกร่วมกันของชุมชนว่าความคิดเห็นของตนเองมีคุณค่าในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์หนังสือสูงประเภท มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.97) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับ การรับฟังและนำไปพิจารณาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ หนังสือสูงประเภท มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) หรือในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น เห็นเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์หนังสือสูงประเภท มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) หรือในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 1.94) หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม หรือโครงการที่จัดขึ้นภายใน

ชุมชนของการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 2.00) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก ช่องทางต่างๆ อย่างสะดวกเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.94) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับแนวทางการสืบสานและพัฒนาการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.93) หรือในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน หรือสื่อของชุมชนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.88) หรือในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.94) หรือในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อตัวแทนชุมชนที่ได้เข้าร่วมประชุม วางแผนกิจกรรมการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง (\bar{X} - 1.99) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการวางแผนที่มีถึงถึงความคิดเห็น และความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.94) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เลือกกิจกรรมหรือรูปแบบการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.92) หรือในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อชุมชนในการมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายวางแผนการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.90) หรือในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการปฏิบัติการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.95) หรือในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.96) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการดำเนินงานอนุรักษ์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนในชุมชนของการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.95) หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชาวบ้านร่วมกันใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการดำเนินงานอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.94) หรือในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนร่วมมือกับหน่วยภาครัฐหรือเอกชนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่ง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} - 1.90) หรือในระดับน้อย ตามลำดับ

ผลการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งทะเลสองฝั่งที่บ้านลิพอนใต้

ด้านระดับการรับรู้ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรส่งเสริมให้มีการพูดคุยกับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ชาวบ้านรับรู้ข้อมูลและเข้าถึงง่ายเกี่ยวกับหนึ่งทะเลสอง ฝั่ง ประการที่หนึ่ง การใช้การประกาศเสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ รวมถึงช่องทางสื่อสารออนไลน์ของกลุ่มหมู่บ้าน เพื่อการรับทราบข้อมูลโดยพร้อมกัน และควรมีการใช้ภาษาถิ่นที่ไม่เป็นทางการ เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและกล้าสอบถาม และการเปิดเวทีพูดคุยให้ประชาชนทุกวัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับทิศทางการดำเนินการเกี่ยวกับหนึ่งทะเลสอง ฝั่ง และประการสำคัญควรมีการนำเสนอหนึ่งทะเลสอง ฝั่งให้เห็นเชิงประจักษ์ เช่น โชว์ซีดีหนัง การฝึกทำหุ่นหรือเวิร์กช็อปเยาวชนและคนรุ่นใหม่ลองปฏิบัติการลงมือทำ เพราะการดำเนินการลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลตระหนักและเห็นคุณค่า นอกจากนี้ควรสื่อสารอย่างต่อเนื่องผ่านการสื่อสารช่องทางสื่อออนไลน์เพื่อให้ความร่วมสมัย เช่น คลิปสั้นหรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับตัวละครเพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ อาจกล่าวได้ว่า ควรมีการสื่อสารให้ทั่วถึงเปิดโอกาสให้ถาม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยให้สมาชิกในชุมชนเกิดการรับรู้ข้อมูลและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หนึ่งทะเลสองฝั่งมากขึ้น

ด้านระดับการร่วมคิด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรส่งเสริมการเปิดเวทีให้ประชาชนในชุมชนทุกช่วงวัยได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนาหนึ่งทะเลสองฝั่ง การประสานภูมิปัญญาของผู้สูงอายุกับแนวคิดของคนรุ่นใหม่ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมควบคู่กับการปรับให้ร่วมสมัย และส่วนหนึ่งการประชุมควรจัดในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความผ่อนคลายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นแต่ละบุคคล รวมถึงข้อเสนอให้มีกิจกรรมสร้างแรงจูงใจก่อนการประชุม การนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้จริงช่วยเสริมพลังการมีส่วนร่วมและสร้างความภาคภูมิใจแก่ชุมชน พร้อมทั้งเสนอให้ตั้งเยาวชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น และให้ผู้สูงอายุทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ควบคู่ไปด้วย โดยรวมข้อค้นพบทั้งหมดสะท้อนว่า การพัฒนาหนึ่งทะเลสองฝั่งจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อชุมชนได้ร่วมคิด และเห็นคุณค่าของตนเองในกระบวนการอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วมกัน.

ด้านระดับการวางแผน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรส่งเสริมการวางแผนกิจกรรมหนึ่งตระกูล ตามมุมมองของชุมชนสะท้อนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญความสำเร็จ ประชาชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรเปิดโอกาสให้เยาวชนทุกวัยแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาค และควรมีการกำหนดการ ประชุมล่วงหน้าเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญ เช่น สถานที่ งบประมาณ และความต้องการของชุมชน เพื่อให้การเตรียมงานเป็นไปอย่างมีระบบ การสื่อสารอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาช่วยลดการเข้าใจผิด และทำให้การปรับปรุงงานเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ควรประสานงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเหมาะสม โดยรวม ชุมชนมีความเห็นสอดคล้องว่าหากประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนถึงการปฏิบัติจริง จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวกับหนึ่งตระกูลพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ด้านระดับการปฏิบัติการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ ควรเริ่มจากให้ประชาชนทุกคนลงมือทำ ไม่ใช่เพียงคิดหรือฟัง เช่น เตรียมเวที จัดสถานที่ ซ้อมเชิดตัวหนึ่งตระกูล แบ่งหน้าที่ตามวัยและความสามารถ เช่น ประชากรกลุ่มเยาวชนจัดตั้งเวทีและอุปกรณ์ ส่วนผู้สูงอายุควรถ่ายทอดองค์ความรู้ พร้อมทั้งบริหารจัดการงานและแนะนำการแสดง การซ้อมและแสดงควรทำอย่างต่อเนื่องและร่วมมือกันทุกคน เปิดโอกาสให้เสนอข้อคิดเห็นระหว่างซ้อม หลังแสดงควรนั่งคุยสรุปข้อดี ข้อบกพร่อง และปรับปรุงร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการแสดงและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ควรผสมผสานความเป็นดั้งเดิมและความร่วมสมัย ให้เยาวชนได้ฝึกทักษะจริง การเชิด การพากย์ หรือการทำงานเบื้องหลัง หรือมีผู้มีความรู้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานท้องถิ่น ควรสนับสนุนเวทีและอุปกรณ์ เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองและแสดงจริง ทำให้ชุมชนรู้สึกมีความผูกพันอันหนึ่งตระกูลมากขึ้น จะช่วยให้ชุมชนสืบสานหนึ่งตระกูลอย่างยั่งยืน ทั้งการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและการพัฒนาการแสดงให้เข้ากับยุคสมัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สรุปผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลระดับครอบครัว

ด้านระดับการร่วมคิด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.96 หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการเปิดเวทีหรือการประชุมให้ชาวบ้าน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.99 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อความรู้สึกของชุมชนว่า ความคิดเห็นของตนเองมีคุณค่าในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.97 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับ การรับฟังและนำไปพิจารณาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม หรือโครงการที่จัดขึ้นภายในชุมชนของกรมอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 2.00 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก ช่องทางต่างๆ อย่างสะดวกเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับแนวทางการสืบสานและพัฒนาการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.93 หรืออยู่ในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน หรือสื่อของชุมชนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ มีค่าเฉลี่ย 1.88 หรืออยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อตัวแทนชุมชนที่ได้เข้าร่วมประชุม วางแผนกิจกรรมการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอนุรักษ์หนึ่งตระกูลระดับ 1.99 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการวางแผน

ที่คำนึงถึงความคิดเห็น และความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.94 หรือในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เลือกกิจกรรมหรือรูปแบบการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.92 หรืออยู่ในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อชุมชนในการมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายวางแผนการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.90 หรืออยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านระดับการปฏิบัติการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.95 หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.96 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการดำเนินงานอนุรักษ์ที่เกิดจากความ ร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนในชุมชนของการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.95 หรืออยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชาวบ้านร่วมกันใช้ภูมิปัญญา พ้องถิ่นในการดำเนินงานอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.94 หรืออยู่ในระดับน้อย ระดับความคิดเห็นของท่านต่อการที่ชุมชนร่วมมือกับหน่วยภาครัฐหรือเอกชนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอนุรักษ์หนึ่งตระกูลประเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.90 หรืออยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

1.2 สรุปผลการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประเทศ บ้านลิพอนใต้

ด้านระดับการรับรู้ข้อมูล พบว่า ความมุ่งมั่นในการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายผ่านสื่อหลากหลาย ทั้งเสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ และไลน์กลุ่มของหมู่บ้าน โดยใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจง่ายและกล้าสอบถามมากขึ้น ควรเปิดเวทีให้ประชาชนช่วยร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนึ่งตระกูล การใช้Zeitung หรือจัดเวิร์กช็อปลงมือทำ และสื่อสารต่อเนื่องผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อประยุกต์ใช้ในสังคมร่วมสมัย

ด้านระดับการร่วมคิด พบว่า ควรเปิดพื้นที่ให้ทุกช่วงวัยในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาค เพื่อผลักดันภูมิปัญญาที่สังคมร่วมสมัย การประชุมควรจัดในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เพื่อให้ประชาชนกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย การนำความคิดเห็นไปใช้จริงเป็นแรงเสริมให้ชุมชนเกิดความภูมิใจ พร้อมส่งเสริมบทบาทของเยาวชนควบคู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยผู้สูงอายุ

ด้านระดับการร่วมวางแผน พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม โดยมีการกำหนดวันประชุมล่วงหน้าเพื่อให้ทุกฝ่ายเตรียมข้อมูลที่จำเป็นต่อการหารือ ทั้งเรื่องสถานที่ ที่ศทางการจัด กิจกรรม และความต้องการของชุมชน การสื่อสารที่โปร่งใสและตรงไปตรงมา ช่วยลดความเข้าใจผิด และทำให้กระบวนการเตรียมงานเดินหน้าได้อย่างราบรื่น พร้อมทั้งควรประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อขอการสนับสนุนด้านทรัพยากรและองค์ความรู้ เพื่อให้แผนงานที่วางไว้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้านระดับการร่วมปฏิบัติการ พบว่า ควรให้สมาชิกทุกวัยมีส่วนร่วมในการลงมือทำ ตั้งแต่การเตรียมเวที การจัดระบบเสียงและไฟ ไปจนถึงงานเบื้องหลังที่จำเป็นต่อการแสดง การแบ่งหน้าที่ตามความสามารถช่วยให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ ผู้สูงอายุทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ ส่วนเยาวชนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง และควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อให้การสืบสานหนึ่งตระกูลเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

2. อภิปรายผล

2.1 อภิปรายผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูลประเทศ บ้านลิพอนใต้ ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 1.95 หรืออยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านระดับการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ย 1.96 อยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 1.94 อยู่ในระดับน้อย ด้านระดับการวางแผนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 1.94 อยู่ในระดับน้อย และด้านระดับการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย 1.94 อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (นฤมล บุญเนื่อง 2565) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน: กรณีศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน อำเภอเมืองสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมสำคัญ คือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ บุคลากรที่ทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้ามมีส่วนร่วมน้อย และกรอบการทำงานไม่ชัดเจน

2.2 อภิปรายผลการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาหัตถ์สูงประตักบ้านลิพอนใต้ พบว่า 1) ด้านระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ควรสื่อสารผ่านสื่อหลากหลายทั้งเข้าถึงง่าย ใช้ภาษาถิ่น เปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชื่อมโยงกิจกรรมกับสื่อออนไลน์ให้ทันสมัย 2) ด้านระดับการร่วมคิด ควรเปิดโอกาสให้คนทุกวัยแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาค ในบรรยากาศผ่อนคลาย โดยนำความคิดเห็นไปใช้จริงเพื่อสร้างความภูมิใจร่วมกัน 3) ด้านระดับการวางแผน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางกิจกรรมอย่างเท่าเทียม มีการสื่อสารไปรับไปส่ง และประสานหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และ 4) ด้านระดับการปฏิบัติการ ควรส่งเสริมการลงมือทำของทุกวัย แบ่งหน้าที่ตามความถนัด ถ่ายทอดภูมิปัญญาระหว่างรุ่น และได้รับการสนับสนุนเพื่อความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ (บุรณทิภาพ นิยมปราณี และคณะ 2567) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อค้นหาของดีในแต่ละชุมชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นการสร้างอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งสอดคล้องกับ (อรวรินทร์ ศรีวิเชียร 2552) ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและจัดทำ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและจัดทำผังเมือง ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ทางผังเมืองค่อนข้างน้อย และยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐควรจัดทำสื่อเพื่อให้ข่าวสารและความรู้แก่ประชาชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการแสดงและกิจกรรมเกี่ยวกับหนึ่งตระกูลเป็นประจำ ไม่จำกัดเฉพาะในวันสำคัญ เพื่อให้เด็ก และเยาวชนสามารถเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 ควรสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเป็นระบบเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมมีความต่อเนื่อง ลดภาระของชุมชน และส่งเสริมการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชน

2.1 ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุหรือผู้มีความรู้ด้านหนึ่งตระกูลมีส่วนร่วมในการผลิต สาธิต และแสดงจริง เนื่องจากผู้สูงอายุและครูหนึ่งตระกูลเป็นผู้รอบรู้ขององค์ความรู้ดั้งเดิม การให้บุคคลเหล่านี้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงจะช่วยรักษาความถูกต้องของภูมิปัญญา พร้อมทั้งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ถ่ายทอด

2.2 ควรจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติ เช่น การขีดท่ง การพากย์ เนื่องจากการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้เยาวชนเข้าใจขั้นตอนและคุณค่าของหนึ่งตระกูลได้ดีกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยสร้างความผูกพัน และแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในระยะยาว

2.3 ชุมชนควรจัดทำสื่อเผยแพร่ เช่น คลิปวิดีโอสั้น หรือสื่อออนไลน์เนื่องจากปัจจุบันสื่อดิจิทัลเป็นช่องทางที่เข้าถึงประชาชนและเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว การนำเสนอหนึ่งตระกูลในรูปแบบสื่อร่วมสมัยจะช่วยให้ความน่าสนใจ และส่งเสริมภาพลักษณ์ของหนึ่งตระกูลในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนบ้านลิพอนใต้ โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหารูปแบบการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ เพื่อพัฒนาแนวทางการอนุรักษ์หนึ่งตระกูลที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดความยั่งยืน

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านค่านิยมท้องถิ่น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมการอนุรักษ์ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และเอาใจใส่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วาสนา ศรีนวลโย อาจารย์ประจำรายวิชาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจารย์ ดร.วาสนา ศรีนวลโย อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้ แนวทางการศึกษาค้นคว้าโดยตลอด คณะนักวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายทฤทธิ รุ่งเรือง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 บ้านลิพอนใต้ นายอนุชา ชุนทานนท์ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นางสาววิภา โกรเสริม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 นางอำพร พลสมทรัพย์ ประธานศูนย์การเรียนรู้บ้านลิพอนใต้ นายสมนึก พลสมทรัพย์ รองประธานศูนย์การเรียนรู้บ้านลิพอนใต้ และบุคคลที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ความกรุณาเสียสละเวลา ในการร่วมกระบวนการในทุกมิติ ทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจ การถ่ายทอดประสบการณ์การให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย การช่วยเหลือแบ่งปัน ทำให้การดำเนินงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

คณะนักวิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่ได้กล่าวถึงและผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ได้มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านด้วยความจริงใจ และขอขอบพระคุณอันเกิดจากวิจัยฉบับนี้เป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอโน้มเศียรแด่ผู้เข็นตำราวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้าและใช้อย่างยิ่งทุกท่าน คณะนักวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้มีความผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใดขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- โกทรศกร วันละ และคณะ.(2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 8(2), 392 – 404.
- นฤมล บุญเนื่อง.(2565). การสืบสานวัฒนธรรมทอผ้าไหมกับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายเขมรใน จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 16(2), 697 – 710.
- บุญญฤทธิ ระพันธ์. (2561).การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 7. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- บุรณ์พิภพ นิมปรางค์ และคณะ.(2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 15(1), 148 – 165.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. 1. 1 พฤศจิกายน 2565.
- อรพินท์ ศรีวิเชียร. (2552). การรับรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและพัฒนาเมืองรวมกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].